

Rambøls gode intensjoner

ODD RAMBØL, Arbeiderpartiet, lufter sine klimatanker i en kronikk i BT 10. april. De er preget av gode intensjoner, slik nesten all norsk klimapolitikk er, og troen på at teknisk utvikling kan fikse det meste. Han slutter seg til forslaget fra FrP om å bygge flere gasskraftverk i Norge, nærmest som et miljøtiltak, for rensing og lagring vil ordne opp med CO₂-utslippene.

KLIMAPROBLEMET er dessverre så mye mer alvorlig enn det norske politikere tror. Toget er trolig gått for å nå målet om å stabilisere oppvarmingen til to grader. Som om ikke det er nok: Den verdensledende forskeren James Hansen finner at målet om to grader er «en resept på klimakatastrofe». Blant annet kan havet stige flere meter.

SKAL VI HA mulighet for å stabilisere klimaet, må meste-parten av kildene for fossilt drivstoff forbli i jorda. Hansen krever forbud mot bruk av ukonvensjonelle kilder som oljesand, forbud mot bruk av kull og stopp i leiting etter nye kilder av petroleum.

POLITIKERE i Norge pirker bare i klimaproblemet. Virkningen av tiltakene er som å senke farten på en bil mot stupet fra 100 til 90 km i timen. En realistisk klimapolitikk ror seg fram med to årer, sier den svenske biskop Martin Lønnebo: teknisk utvikling og etisk tenkning. Den etiske tenkningen er sterkt forsømt og båten går derfor for tiden ikke på fram.

ÅRLIG ØKNING av CO₂ i atmosfæren er en god indikator. Vi vet at økningen nesten utelukkende skyldes vekst i forbruket. Om ikke vårt land hadde vært velsignet med rein vannkraft, ville vi være blant dem som bidrar aller mest per innbygger til klimaproblemet.

VEIEN TIL HELVETE er brolagt med gode hensikter. Situasjonen krever så mye mer enn det Rambøl synes å tro. Oppdatert kunnskap og visdom må komme i høysetet. Hvordan kan vi som samfunn og enkeltmennesker lære oss å leve bærekraftige liv, i respekt for kommende generasjoners krav på intakte økosystemer? Det er det viktigste spørsmålet. Å bygge gasskraftverk er et skritt i feil retning.

SIGBJØRN GRØNÅS, OS
HALFDAN WIJK, STORD

Mange tiggere

Jeg ser at disse tiggerne er kommet til vår flotte by igjen, og i år er de mange. Det er faktisk slik at det ikke er koselig å gå til byen lengre, og det er det nok flere enn meg som synes det. Kan virkelig ikke noe gjøres for å få dem fjernet?

KARI IDEN

På fremste rad på buss nr. 3 sit ei lita skulejente og grin stilt.

Har du det i deg?

LÆRARYRKET

Anders Kvernmo Langset, lærarstudent, Arbeidsutvalet for GNIST i Hordaland

I OLAV KYRRES gate rett utanfor stimar pendlarane som vanleg rundt i alle retningar. Eg og ei klasseveninne kjem rett frå undervisningspraksis i grunnskulen, og skal begge ta bussen heimover mot Sletten. Bussen er ganske full, slik den brukar å vere i 4-5 tida. Då ser vi jenta.

Ho kunne ikkje vere eldre enn ein 8-9 år. Ingen på bussen tok meir notis av henne; ho forstyrra ikkje nokon der er ho sat, heilt stilt, på den einaste enkelt-plassen på heile bussen.

ETTER Å HA KIKA oss litt rundt, og sett at ingen av medpassasjerane såg ut til å ha nokon relasjon til jenta, gjekk vi tilbake til henne. Jenta skalv då eg bøygde meg ned:

«Hei, eg heiter Anders. Dette er Mari. Går det bra med deg?» Jenta svarte raskt: «Nei. Eg har gått på feil buss, og no veit eg ikkje kva eg skal gjere!» Auga var våte av tårar.

JENTA, SOM skulle vere flink og ta bussen heim aleine, hadde gjort alt rett og gått inn og kjøpt billett på buss nr. 3. Problemet var at ho skulle mot Støbotn, men hadde gått på bussen som skulle til Sletten. For jenta var situasjonen låst.

VI SPURDE jenta om vi skulle hjelpe henne, bad bussjåføren sjekke rutetidene for neste riktige buss, og gjekk ut på gata og inn i parken, bort frå den verste folkemengda. Jenta hadde ikkje eigen mobil, men kunne

FEIL BUSS: Jenta, som skulle vere flink og ta bussen heim aleine, hadde gjort alt rett og gått inn og kjøpt billett på buss nr. 3.

ARKIVFOTO: HELGE SKODVIN

heldigvis mobilnummeret til mora utanat. Vi forklarte situasjonen til mora, og jenta fekk telefonen. Ho brast i gråt umiddelbart.

MORA JOBBA i Bergen sentrum, og kom hastande bort til oss der vi stod ganske snart. Ho klemte jenta lenge, og beklaga og takka oss om kvarandre. Jenta sa ikkje noko, ho berre smilte medan tårane trilla inne i kåpa til mora.

HEILE SITUASJONEN tok kanskje 15 minutt. Ingen andre i Bergen sentrum merka noko uvanleg den dagen. Ingen andre enn den vesle jenta som skulle ta

Fakta

Har du det i deg

- I rekrutteringskampanjen «Har du det i deg» er tiltaka mellom anna:
- Ny lærarutdanning med spesialisering mot fag og skulesteg
- Nye rekrutteringsvegar til læraryrket
- Nytt og utvida pedagogikkfag
- Satsing på etter- og vidareutdanning
- Bette oppfølging og rettleiing av nyutdanna lærarar
- Avskrivning av studielån for lærarar i somme fag.

bussen heim aleine. Kva gjorde jenta midt Bergen sentrum i ettermiddagsrushet? Ho hadde vore på Galleriet og kjøpt gåve til mora, som hadde bursdag. Ho skulle rekke heim for å overraske mora då ho kom frå jobben.

Å VERE LÆRAR handlar først og fremst om å like ungar. Ein må ville arbeide med barn og unge. Som situasjonen på bussen viser, er det eit behov for ungdom som vil noko. Som vil ta ansvar, som vil gjere ein skilnad. Læreryrket er ikkje for alle. Er det noko for deg?

Sjekk ut www.hardudetideg.no, og søk lærarutdanning innan fredag 15.april!

Nøkkelen til ME-låsen

ME

Robert Olsen
Åsane

JEG HAR NOE å melde i den alltid pågående debatten om ME eller kronisk utmattelsessyndrom (CFS). Som mye annet som ytres, er også dette synsing basert på et snevert erfaringsgrunnlag. Et problem ved forskningen omkring dette syndromet er at man ikke er enige om kriteriene for utvelgelse av pasienter. Men realitetene i den vanskelige situasjonen de syke står i, er det ingen uenighet om blant seriøse fagpersoner med praktisk erfaring på området. Det er generell enighet om at ME/CFS ikke er en psykiatrisk diagnose og at det ikke er en klassisk depresjon.

PSYKIATER Bjarte Stubhaug fant i sitt doktorgradsarbeid om sykdommen at forekomsten av

personlighetsforstyrrelser blant ME-pasienter var på samme nivå som i befolkningen ellers. Så kan man jo fortsette å slå hverandre i hodet med argumenter for at opphavet til sykdommen er det ene eller det andre.

FOR Å KOMME videre trenger vi en mer konstruktiv innfallsvinkel. Jeg mener at dr. med. Vegard Bruun Wyllers hypotese om at CFS/ME er en vedvarende kroppslig stressrespons er nyttig i så måte. (Stress har i denne sammenhengen en bredere betydning enn i dagligtalen). Wyllers ledet arbeidet med Nasjonalt kunnskapssenter for helsestjenestens rapport fra 2006.

RAPPORTEN konkluderte blant annet med at kognitiv atferdsterapi syntes å gi bedre fysisk funksjon og livskvalitet og at gradert treningsterapi så ut til å redusere utmattelsen. Kogni-

tive teknikker har dokumentert effekt på mange sykdommer, og til og med ME-foreningen må akseptere at det samme gjelder mange av dens medlemmer. Å komme i gang med fysisk aktivitet er den store bøygen for mange fordi opplevelsen er at det skal svært lite til før man blir slått tilbake. Det er her jeg mener at Wyllers forståelse av problematikken kan være til hjelp.

WYLLERS FORSKNING viser at pasientene har økt sympatisk nerveaktivitet. Kroppen settes i en alarmberedskap, men den normale inaktivering uteblir. Det kan være ulike langvarige belastninger som gjør at kroppen låses i denne beredskaps-tilstanden; infeksjoner eller andre sterke påkjenninger. Teorien forklarer de mange ulike symptomene og endringene og hvordan tilstanden kan bli helt

lammende. Men det som er av praktisk interesse for pasientene er altså å finne nøkkelen som passer til denne låsen. Psykologiske metoder og teknikker kan bidra til å dempe stressresponsen. Det kan også for eksempel yoga og qi gong eller behandlingsformer som osteopati gjøre. Kunnskap om disse enkle sammenhengene avmystifiserer og ufarliggjør.

ETTER MIN MENING løser denne forståelsen hele «ME-gåten» og forener synspunktene til de ulike leirene. Den kan gi økt innsikt hos helsearbeidere og gjøre det lettere for pasientene å få et bedre liv. Og snart kan vi kanskje legge bak oss det foreldede synet på kroppen og sjelen som to separate størrelser.